

Baseer nut Zuiderzeelijn niet op kosten-batenanalyse

Voor- en tegenstanders van de Zuiderzeelijn proberen via zogeheten maatschappelijke kosten-batenanalyses te 'bewijzen' dat hun standpunt het enige juiste is. Zo wordt door noordelingen gewezen op het feit dat de lijn in deze analyses een positief rendement heeft van 1 tot 3 procent. Tegenstanders van de lijn vinden dit een opbrengst van niks, omdat eenzelfde investering in de randstad tot veel hogere rendementen zou leiden.

Voor insiders in dit type evaluatiemethoden is dit geen verrassing. In de jaren zeventig van de vorige eeuw is al aangetoond dat een maatschappelijke kosten-batenanalyse grote beperkingen



kent en bol staat van de arbitraire veronderstellingen, bijvoorbeeld over de geografische begrenzing van een project (tot hoe ver nemen we effecten mee?), de inhoudelijke begrenzing ervan (welke effecten nemen we mee?) of over de wijze waarop effecten in geld worden gemeten. Natuurlijk kun je via allerlei trucs proberen om van dit soort effecten de kosten en baten toch in geld uit te drukken, maar het blijven trucs gebaseerd op arbitraire veronderstellingen.

Het meest fundamentele probleem van een sociale kosten-batenanalyse is het omrekenen van effecten in euro's waarbij geen rekening wordt gehouden met maatschappelijke waardeoordelen. Immers, 1.000 euro is voor de doorsnee student veel geld, maar voor de doorsnee *Quote*-miljonair een fooi. Geld heeft voor gebruikers een eigen waarde, waardoor het, vooral voor de mistige en onzekere batenkant, ongeschikt is als rekeneenheid. Dit negatieve oordeel wordt nog versterkt omdat in de politiek geen onderscheid gemaakt wordt tussen het nepgeld in de 'wetenschappelijke' analyse en het echte geld in de bestuurlijke praktijk.

Een politiek besluit over infrastructuur, zoals de aanleg van de Zuiderzeelijn, moet worden genomen op grond van politieke overwegingen in de politieke arena, waarbij ook de regionale politieke arena's een rol moeten spelen. Een besluit kan en mag niet worden gelegitimeerd door een wetenschappelijke methode, zeker niet als deze dubieus is.

PROF.DR. H. VOOGD
Hoogleraar planologie, RUG

